

2016. godina kroz našu prizmu

Godišnji izvještaj

**GRAĐANSKA
ALIJANSA**

Civic Alliance - Aleanca qytetare

2016. godina kroz našu prizmu

www.gamn.org

Godišnji izvještaj

Podgorica, februar 2017. godine

Za izdavača

Darko Ivanović

Urednik

Darko Ivanović

Autori izvještaja

GA tim

Lektura i prevod

Jelena Ristović

Dizajn i priprema za štampu

Zoran Zola Vujačić

Štampa

Copy Center DOO, Podgorica

Tiraž

400

 GradjanskaAlijansaCG

 @GACrnaGora

 office@gamn.org

 www.gamn.org

 Studentska ulica, Lamela 9, br. 5, Podgorica

 +382 20 513 687

Navođenje i korišćenje informacija iz ovog izvještaja u neprofitnim publikacijama ili sredstvima javnog informisanja, u svrhu informisanja građana, kao i korišćenje za druge nekomercijalne svrhe, dozvoljeno je, uz obavezno navođenje izvora i vlasnika autorskog prava.

Korišćenje materijala u bilo koje druge svrhe nije dopušteno bez prethodnog odobrenja Građanske alijanse.

Pojedine slike u izvještaju su preuzete sa interneta u skladu sa "Creative Commons licence."

Izrazi koji se u ovom izvještaju koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

Sadržaj

◆ Darko Ivanović, generalni sekretar GA	
◆ Uvod	4
STRATEGIJA, PROGRAMI, ADMINISTRACIJA, KOMUNIKACIJA	5
Ajša Hadžibegović, razvojna direktorica GA	
◆ Prepoznatljivi, jedinstveni i beskompromisni	6
Boris Raonić, programski direktor GA	
◆ Konkretni pomaci u godini uspjeha	8
Edina Hasanaga Čobaj, finansijsko - administrativna direktorica GA, Blažo Crvenica, finansijski menadžer	
◆ Odgovorno, timski i efikasno	10
NAŠI PROGRAMI	12
Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava	
◆ Za druge programsko opredjeljenje, za nas stil života	13
Kristina Četković, koordinatorica medijskog programa, Milica Đokđurić, urednica medijskih proizvoda	
◆ Jedinstven, raznolik i posvećen Građaninu	19
Zoran Vujičić, koordinator programa vladavine prava	
◆ Saradnja sa institucijama, GA ključni partner	26
Edin Koljenović, koordinator programa dobrog upravljanja	
◆ Uključivanje građana u procese, regionalne inicijative	30
Sanja Rašović, koordinatorica Škole demokratskog rukovođenja	
◆ Jedinstvena uloga dijaloga i njegova moć	35
Jelena Ristović, Office menadžerka, Zoran Zola Vujačić, IT menadžer i webmaster	
◆ Komunikaciono informatički sektor	41
◆ Prihodi i rashodi	43
◆ Donatori i projekti	44
◆ Partneri	46
◆ GA tim	48

Uvod

Darko Ivanović
Generalni sekretar GA

 darko@gamn.org
 [@skockopg](https://twitter.com/skockopg)
 [Darko Ivanovic](https://www.linkedin.com/in/Darko-Ivanovic)

Poštovani prijatelji,

Kada smo se prije pola decenije odlučili na jedinstven poduhvat spajanja dvije organizacije u novu cjelinu, nije bilo pretenzija da budemo vizionari niti pioniri. Bila je to želja da se u konkretan okvir stave težnje da učinimo društvo demokratskim, institucije transparentnim i iznad svega da Građaninu pružimo pomoć i učinimo da se njegov glas čuje.

Nakon pet godina iza nas je više od 40 projekata, saradnja sa svim institucijama u državi, kritički osvrt na njihov rad ali i ruka partnerstva, učešće u procesu donošenja zakona, regulatornim tijelima, sijaset analiza, nadgledanja rada institucija, medijskih proizvoda - što nas je vrlo brzo pozicioniralo kao pouzdanog partnera i nezaobilazan faktor u svim procesima koji su uključivali predstavnike civilnog društva.

Doista, širok je dijapazon naših aktivnosti. No, kada se sve sagleda na kraju tog lijevka naših aktivnosti stajali su građani i njihova potreba. Zato najljepše priznanje stiže od desetina hiljada onih koji nas smatraju partnerima i prvom pomoći. Onih koji treba da budu kamen temeljac svih uspjeha, svakog napretka i svih promjena. Ta mogućnost im je često oduzeta bahatošću ili amaterizmom onih koji u njihovo ime odlučuju.

Zato je narednih 5, 15 i 50 godina našeg rada fokusirano da tu moć vratimo u ruke pojedinca. Tamo odakle je sve krenulo i gdje će se sve jednog dana vratiti. Gdje je i srce demokratije.

Stoga, u ime tog dana, pred vama je Izvještaj o našoj 2016 godini.

*Strategija
Programi
Administracija
Komunikacija*

*"Država je stvorena za čovjeka, a ne čovjek za državu."
Albert Einstein*

Prepoznatljivi, jedinstveni i beskompromisni

Ajša Hadžibegović

razvojna direktorica GA / predsjednica UO GA

 ajsa@gamn.org
 [Ajša Hadžibegović](#)
 [@AjšaH](#)
 [Ajša Hadžibegović](#)

Godinu za nama Građanska alijansa započela je sagledavanjem postignuća, analizom društvenih kretanja i strateškim planiranjem daljeg fokusa i rada. Novi strateški plan je okvir koji pokazuje usredsređenost Građanske alijanse na pitanja ljudskih prava i sloboda, vladavine prava, dobrog upravljanja i učešća građana, na medijske slobode i izgradnju kapaciteta važnih činilaca iz oblasti izvršne i zakonodavne vlasti, medija i civilnog sektora. Zapravo, nastavljamo na putu koji je prepoznatljiv, jedinstven i beskompromisan.

I ove godine ostali smo dosljedni pa je značajan dio naših aktivnosti bio posvećen rješavanju problema koje smo uočavali i na koje su nam građani ukazivali, nezavisno od projektne konstrukcije u datom trenutku. Svojim radom doprinijeli smo i izgradnji slike o civilnom sektoru kao suštinskom predstavniku prava građana i javnih interesa. Povodom desete godišnjice nezavisnosti Crne Gore objavili smo, u saradnji sa partnerima, publikaciju „10 godina nezavisnosti – Pogled iznutra“ koja prikazuje na objektivan i neostrašćen način i uz činjenice koje proističu iz zvaničnih dokumenata, koliko su nezavisne i jake institucije i u kakvom ambijentu smo živjeli i radili.

<http://gamn.org/images/docs/cg/GA-10-godina-nezavisnosti-pogled-iznutra.pdf>

Značajne pomake u skladu sa našim vrijednostima i vizijom Crne Gore, kao društva aktivnih i informisanih građana, sa institucijama koje funkcionišu u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i

sa ciljem ostvarivanja javnog interesa, realizovali smo u saradnji sa različitim akterima. Upravo ta razgranata mreža partnera na lokalnom nivou i van granica Crne Gore, unutar civilnog i sa svim drugim sektorima, u različitim poljima i resorima, a u skladu sa našom ekspertizom – je ono što opredjeljuje naš pristup razvoju crnogorskog društva i rješavanju sistemskih problema. Dinamični civilni sektor, sa kontrolnom ulogom, profesionalni i nezavisni mediji te vidljiva i angažovana akademska zajednica kao i razvijena međusektorska komunikacija i saradnja su preduslovi za jačanje nezavisnosti, funkcionalnosti i efikasnosti institucija sistema koje prije svega treba da služe građanima.

Svjesni aktivni građani/ke su neophodan zamajac za promjene paradigme koja se ne zaustavlja samo na izmjenama i dopunama zakona, već počinje da živi u praksi. Zato je naš fokus i ove godine bio na izgradnji građanskog identiteta i svijesti pojedinaca, i zato nam je izuzetno drago kada za akcije, koje smo pokretali, dobijamo podršku građana koji nam se pridružuju.

Izborna godina, obilježena političkom krizom neminovno je usporila i odgodila mnoge procese i usporila rad institucija. To je neprihvatljivo sa aspekta Građanske alijanse i radićemo i dalje na tome da izbori ne budu proces koji zarobljava institucije sistema, već pokazuje njihovu stabilnost i funkciju u službi građana. Monitoring je proces koji je obilježio godinu za nama, a očekujemo da će i ubuduće biti sve više vas koji nam se pridružujete i dajete podršku da pratimo, nadgledamo, ukazujemo, predlažemo i tražimo jer www.TiceMe.Se

Konkretni pomaci u godini uspjeha

Boris Raonić
programski direktor GA

boris@gamn.org

[Boris Raonic](#)

[@BorisRaonic](#)

[Boris Raonic](#)

Godina 2016. je za nas u Građanskoj alijansi bila uspješna - realizovali smo sve planirane aktivnosti. Posebno smo ponosni na ad hock, volontersku organizaciju događaja kao spontanu reakciju na probleme koje smo identifikovali u toku godine.

Nakon pet godina od osnivanja, zadovoljni smo konkretnim pomacima koje smo napravili kroz rad u svim programima, a posebno reakcijom društva na našu posvećenost i predanost.

U izbornoj godini, sačuvali smo neutralnost. U godini integracija u brojnim oblastima ovog procesa, vidan je naš doprinos. U godini polarizacije javne scene, sačuvali smo odnose sa svim akterima društva.

U narednom periodu i dalje ćemo u fokusu imati Građanina i njegove zahtjeve prema institucijama, a sve iz ugla programa koje pokrivamo. I naš pristup ostaće isti: radićemo posvećeno u daljoj transformaciji našeg društva u funkcionalnu demokratiju, sarađujući sa svima koji to imaju kao cilj, dok tamo gdje identifikujemo opstrukciju društvenog sazrijevanja, na sve demokratske načine ukazivaćemo na te probleme.

U protekloj godini nijesmo lutali sa mandatom i misijom, držali smo se tema za koje znamo da imamo znanja, da posjedujemo rješenja ili konstruktivne prijedloge, a tamo gdje partnerske orga-

nizacije kvalitetno rade, davali smo im višestruku pomoć. I u 2017. godini svim članovima tima, primat u radu biće aktuelni problemi u oblastima kojima se bave, javni interes, a motiv neće biti donatorski konkursi, partijski stavovi ili bilo šta slično.

Raduje što je ovakav pristup prepoznat kod donatora, pa smo i pozitivan primjer po diversifikovanosti donatorske podrške: od međunarodnih organizacija, ambasada, privatnih fondacija do države Crne Gore.

Nakon pet godina rada GA, svima je jasno da ne trgujemo uticajem, da smo kamen u cokuli moćnika, koji im pravi problem u kretanju, ali i partner svih onih koji žele napredak Crne Gore. Ne želimo da kamufilirani u civilno društvo, promovishmo i pomažemo partijske i druge interese.

Pred nama su godine integracija i privođenja višedecenijske tranzicije, čije brže i kvalitetnije okončanje će biti naš cilj.

Naše kolege, članovi savjeta, radnih grupa i komisija, davaće i kroz institucije sistema svoj puni doprinos našoj misiji i ponosni smo što su njihovi principijelni stavovi pravi pokazatelji kako treba zastupati javni interes.

Obećavamo da ćemo i u naredom periodu nastupati neustrašeno, argumentovano, pošteno, principijelno, istrajno i kulturno.

Odgovorno, timski i efikasno

Edina Hasanaga Čobaj
finansijsko - administrativna direktorica GA

 edina@gamn.org
 [Edina Hasanaga Cobaj](#)

Blažo Crvenica
finansijski menadžer GA

 blazo.crvenica@gmail.org
 [Blazo Crvenica](#)
 [@BlazoCrvenica](#)

Gradanska alijansa je i u ovoj godini nastavila da razvija i baštini aktivnosti koje su u skladu sa principima na kojima je osnovana, a to su:

- ◆ Timski rad
- ◆ Usavršavanje zaposlenih
- ◆ Humanitarne aktivnosti
- ◆ Poštovanje različitosti unutar tima
- ◆ Poštovanje najviših standarda u izvještavanjima prema donatorima

Godišnje planiranje obilježilo je početak 2016. Tada smo jasno zacrtali ciljeve koji se odnose na našu misiju, ali i na rad organizacije. Kao jedan od prioriteta prepoznavamo ulaganje u tim, pa u kontinuitetu, od osnivanja jačamo organizaciju kroz razne aktivnosti. Tokom godine, organizovali smo niz obuka za naše zaposlene, od IT usavršavanja, PR obuke, obuke u finansijskom sektoru, pa sve do učenja tj. usavršavanja engleskog i drugih stranih jezika. Pored individualnih potreba svakog zaposlenog, ulagano je i u razvoj tima, pa smo organizovali više dobrovoljnih akcija i druženja s ciljem boljeg povezivanja, komunikacije i izgradnje snažnih i kvalitetnih međusobnih odnosa.

Broj zaposlenih u GA povećao se za 15 odsto, dok je broj zaposlenih u njenim članicama ostao isti. Blizu 90 odsto zaposlenih su u stalnom radnom odnosu. Vodimo računa i o rodnoj ravnopravnosti, tako da u našoj organizaciji radi jednak broj žena i muškaraca. Kancelarija takođe njeguje različitost koju svaki zaposleni ima a koja je u vezi sa nacionalnim, vjerskim, kulturnim, seksualnim i bilo kojim drugim identitetom.

Tokom čitave godine imali smo više uspješnih revizija čime smo i opravdali povjerenje koje smo dobili dodjelom više institucionalnih grantova i mnoštvom drugih projekata i partnerstava.

Iz dobrovoljnog fonda koji naši zaposleni finansiraju od svojih primanja podržali smo najranjivije grupe u društvu, nakon timske procjene kome su sredstva najpotrebnija.

I upravo - Tim je stožer organizacije i ključni faktor koji je za prethodnih pet godina pozicionirao našu organizaciju kao jednu od vodećih na nacionalnom nivou.

**GRADANSKA
ALIJANSA**
Civic Alliance - Aleanca qytetare

Naši programi

"Demokratija ne trči, ali ona sigurnije stiže do cilja"
Johann Wolfgang Goethe

Za druge programsko opredjeljenje, za nas stil života

Milan Radović
koordinator programa ljudskih prava GA

 milan@gamn.org
 @MilanGAMN

Kako je zapravo ukupan rad GA usmjeren ka zaštiti i promociji ljudskih prava, gajimo posebnu odgovornost prema javnosti i prema drugim programima u okviru organizacije, u cilju isticanja usmjeravanja i koordinisanja aktivnosti na ovom polju.

Zaštita od torture, promocija manjinskih prava, insistiranje na sprovođenju procesa suočavanja sa ratnom prošlošću, ukazivanje na sve prisutniji govor mržnje, podsticanje slobode izražavanja i slobodan pristup informacijama, borba za pravo na mirna okupljanja i organizaciju istih bile su samo neke od naših aktivnosti. Naš fokus je podjednako bio i na izbjeglicama i sistem azila a nastavili smo sa značajnim doprinosom edukaciji državnih službenika.

Poštovanje prava u zatvorenim institucijama, monitoring i nalazi

Nadgledanje poštovanja ljudskih prava lica lišenih slobode i uslova u kojima oni borave zauzelo je prilično velik prostor u 2016. godini - koliko zbog sporosti istraga i sudskih postupaka toliko i zbog nedostatka mehanizama i volje da se identifikuju službenici koji krše zakon u ovim slučajevima. Kako su ovi slučajevi gotovo postali hronični a naše inicijative i zabrinutost sve učestalije, nastavljamo sa objavljivanjem izvještaja, priručnika i promotivnog materijala koji su dostupni na web sajtu:

<http://freeoftorture.net/index.php/me/legislative/crna-gora>

Ovim povodom, objavljen je i dokumentarac koji je prikazan tokom Međunarodnog dana ljudskih prava na Javnom servisu Radio Televizije Crne Gore. Dostupan je na linku:

https://drive.google.com/file/d/oB-aXp9_OI4h1T1UoSDJVeDNXLTQ/view

Zajedno sa Ministarstvom unutrašnjih poslova Crne Gore, Savjetom za građansku kontrolu rada policije, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Vrhovnim državnim tužilaštvom i kolegama iz nevladine organizacije Akcija za ljudska prava, publikovali smo "Pravo na fizički integritet i ljudsko dostojanstvo: Oktobarski protesti i primjena policijskih ovlašćenja", izvještaj o postupanju policije tokom protestnih okupljanja u oktobru 2015. u Podgorici.

<http://www.gamn.org/images/docs/cg/Pravo-na-fizicki-integritet-i-ljudsko-dostojanstvo-Oktobarski-protesti-i-primjena-policijskih-ovlasćenja.pdf>

**Tirana, Regionalna konferencija o pravima zatvorenika*

Manjinska prava - problemi sve vidljiviji, diskriminacija ne jenjava

Kada je u pitanju zapošljavanje u državnim organima i institucijama, diskriminacija manjinskih naroda je zabrinjavajuće učestala i poziva na našu reakciju. Državne institucije su i dalje zatvorene za pripadnike manjinskih naroda.

Rezultati naših istraživanja su pokazali da su, na nivou Vlade, početkom godine (među ministrima, direktorima Direktorata i savjetnicima užeg kabineta) od više od stotinu njih, svega dvojica bili albanske na-

cionalnosti. U Specijalnoj antiterorističkoj jedinici (SAJ), kao elitnoj jedinici Uprave policije, nije bilo pripadnika manjinskih naroda, dok je broj pripadnika manjinskih naroda u Agenciji za nacionalnu bezbjednost (ANB) bio zanemarljiv. U Centralnoj banci, koja može poslužiti kao primjer institucije u kojoj su uslovi rada veoma dobri, od ukupno 260 zaposlenih, manje od četiri odsto njih su pripadnici manjinskih naroda. Po rezultatima Ministarstva za ljudska i manjinska prava, veliki je broj institucija koje su jednonacionalne.

Nalazi, kako GA tako i Ministarstva za ljudska i manjinska prava, ukazuju na to da je u pitanju više-godišnji problem sa izrazito negativnim tendencijama. Vrhovni sud je donio opet istu odluku pa trenutno pripremamo novu Ustavnu žalbu.

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava

Ni 2016. godina nije donijela poštovanje zakona u ovom slučaju, koji postaje školski primjer nepoštovanja svih institucija sistema. Upravni sud je tokom 2016. godine donio tri presude kojima je poništio Odluke o raspodjeli sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, zbog toga što nijesu bile zakonite. GA je upoznala javnost o problemima u Fondu, među kojima su konflikt interesa i nezakonite raspodjele sredstava među glavnim. O svemu tome svjedoče i izvještaji Državne revizorske institucije (DRI), međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i medija. Međutim, ništa nije promijenjeno niti je iko pozvan na odgovornost.

Edukacijom do unaprijeđenja zapošljavanja Roma u Crnoj Gori

U okviru ovog projekta, GA je organizovala radionice sa tri ranjive kategorije unutar romske zajednice, i to sa Romkinjama, Romima sa završenom srednjom školom i Romima koji su na izdržavanju kratkih zatvorskih kazni. Rad na radionicama podrazumijevao je podizanje njihove konkurentnosti na tržištu rada. Radionice su trajale od tri do pet mjeseci. Projekat je podržala Ambasada Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori.

Slobodan pristup informacijama, nastavak pravne borbe

Ustavni sud je u junu ukinuo presudu Vrhovnog suda Crne Gore po Ustavnoj žalbi GA, kojom je bilo onemogućeno ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama.

Hronologija:

GA je od Osnovnog suda u Kotoru tražila pravosnažne presude po broju i imenu osuđenog policijskog službenika za zlostavljanje. Sud u Kotoru je odbio zahtjev za pristup informacijama, što je kasnije potvrdio i Upravni sud pozivajući se na pravni stav Vrhovnog suda kojim sudovima nije dozvoljeno da dostavljaju pravosnažne presude, ukoliko se iste traže po broju ili imenu osuđenog. Vrhovni sud je potvrdio ovu presudu.

**Tirana, Regionalna konferencija o pravima zatvorenika*

Ustavni sud je ocijenio da je u postupku došlo do povrede prava na pravično suđenje. Po ocjeni Ustavnog suda, Vrhovni sud nije obrazložio odluku i da li bi objavljivanjem traženih informacija nastala šteta značajno veća od javnog interesa za objavljivanje traženih informacija, u čemu bi se ona ogledala i na koji način bi se osuđenom licu značajno ugrozila privatnost i druga lična prava pojedinca. Ustavni sud je vratio predmet Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje.

Humanitarne akcije, naša misija i obaveza

Građanska alijansa je tokom 2016. godine sprovela brojne humanitarne akcije. Sakupljali smo knjige za zatvorske biblioteke, Specijalnu psihijatrijsku bolnicu, a pomogli smo i samohranim roditeljima.

**Podgorica, Humanitarna utakmica na Međunarodni dan ljudskih prava*

Međunarodni dan ljudskih prava, naš tradicionalni pečat

Program ljudskih prava GA nastavio je da obilježava 10. decembar - Međunarodni dan ljudskih prava, sa partnerima - Institucijom zaštitnika ljudskih prava, Delegacijom Evropske unije i OEBS-om.

Ovim povodom, organizovali smo konferenciju na temu „Zaštita i prava starih i nemoćnih lica“, obilazak Dnevnog centra za stare u Podgorici, humanitarnu fudbalsku utakmicu: novinari – ostali (predstavnici institucija, međunarodne zajednice, političkih partija i NVO-a). Sredstva prikupljena tokom utakmice donirana su Udruženju „Roditelji“, a bila su namijenjena samohranim roditeljima i prikazan je film „Putevi torture“ na javnom servisu RTCG.

**Pravni fakultet, Konferencija na Međunarodni dan ljudskih prava*

O programu ljudskih prava:

“Rad ove organizacije u svim njenim aspektima, a posebno u dijelu zaštite ljudskih prava i sloboda, prepoznat je od strane šire javnosti koja je smatra kao jednu od vodećih organizacija civilnog sektora Crne Gore.”

Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore

„Građansku alijansu odlikuje kontinuitet u radu što je za pohvalu, jer samo upornim radom stiže se do željenog cilja. Sva reagovanja koja su bila, bilo na sjednici Odbora za ljudska prava ili u javnosti, imala su nekoliko značajnih odlika i to objektivnost, dozu umjerenosti u izjavama bez upotrebe riječi koje su neprimjerene kao i način na koji treba detektovane probleme riješiti. Naravno, onog ko je za kritiku, uvijek kritikujete ali isto tako onog za pohvalu uvijek pohvalite. Volio bih da nastavite takvim načinom rada jer sam siguran da je to dobro i za NVO sektor ali i za državu Crnu Goru.”

Halil Duković,

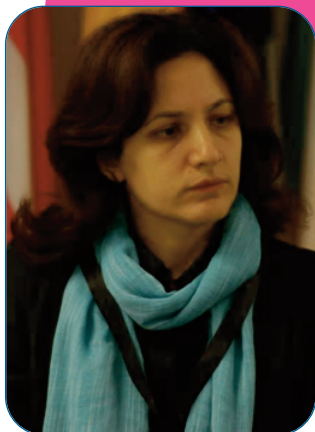
poslanik i predsjednik skupštinskog Odbora za ljudska i manjinska prava i slobode

“Imali smo dragocjenu, kompetentnu pomoć i podršku od Građanske alijanse, koja agilno i blagovremeno promovise ideje, ukazuje na probleme i nudi rješenja za uklanjanje nedostatnosti bitnih za razvoj društva.

Posebno cijenimo kontinuirano zalaganje GA, da se u CG intenzivira suočavanje s prošlošću i ekonomski osnaže opštine u kojima dominantno žive manjinski narodi i nacionalne zajednice, uz poseban fokus na sjever države. Brojne aktivnosti tokom 2016. godine i doprinos javnoj diskusiji služe za primjer mnogim NVO-ima.”

Husein Ceno Tuzović,

predsjednik Savjeta Foruma Bošnjaka Crne Gore

Jedinstven, raznolik i posvećen Građaninu

Kristina Četković

koordinatorka medijskog programa GA

35mmproduction@gmail.com

[f Kristina Cetkovic](#)

[@kriscetkovic](#)

Milica Đokđurić

urednica medijskih proizvoda GA

robinhud@gamn.org

[f Milica Djokdjuric](#)

[@milicadjok](#)

Medijski program Građanske alijanse imao je 2016. godine širok pristup temama od značaja za javnost, medijsku zajednicu i diversifikovao je svoje aktivnosti sa temama koje su se ukazale kao problem tokom proizvodnje serijala “Robin Hud”. Tokom 2016. godine Građanska alijansa se pojavila 529 puta u štampanim i elektronskim medijima. Mediji su ispratili gotovo sve naše aktivnosti - društvene akcije, angažmane, stavove i reagovanja. U krajnjem, mediji su nam bili partner i neophodan kanal kako bi naše aktivnosti uočilo što više građana.

Balkan bez mržnje

Mladi govore, činimo da se njihov glas čuje

Imajući to u vidu, tokom 2016. godine u okviru Medijskog programa, realizovan je projekat „Balkan bez mržnje“ koji je okupio 30 mladih iz sedam zemalja. Pomenutim projektom, koji je finansiran iz Programa Erasmus+, mladi su pokazali da imaju rješenje za Balkan bez mržnje, te da im samo treba obezbijediti stimulisuću atmosferu i ukazati povjerenje kako bi pokazali da nijesu samo naša budućnost već - sadašnjost.

Okupljeni oko istog cilja, mladi iz Srbije, Italije, Grčke, Estonije, Bosne i Hercegovine, Rumunije i Crne Gore, bavili su se problemom govora mržnje, njegovim oblicima kao i grupama prema kojima se najčešće ispoljava. Kako bi medijska komponenta bila istaknuta, zajedničkim idejama, znanjem, vještinama i željom, stvorili su film „SIGEMBR“.

Ovo desetominutno ostvarenje premijeru je imalo u Kotoru, a promocija je zatim nastavljena u gradovima širom Crne Gore. Tokom 2016. godine, film „SIGEMBR“ odgledalo je više od dvije stotine ljudi, mahom srednjoškolaca i studenata koji su učestvovali u edukativnoj radionici u okviru koje se film prikazuje. Tim NVO „35mm“ je ovo ostvarenje mladih predstavio u Rumuniji, na Kipru, u

**Snimanje filma "SIGEMBR", Prčanj*

okviru seminara Forumu MNE namijenjen mladima sa sjevera Crne Gore, kao i učenicima Gimnazije „Stojan Cerović“ u No Hate Corner-u te ustanove. Iskustva smo podijelili i sa podgoričkim gimnazijalcima. U diskusiji koja neminovno prati film učestvovali su i studenti Univerziteta Crne Gore, tačnije Fakulteta političkih nauka, Univerziteta Donja Gorica, kao i Univerziteta Mediteran. Posljednja promocija održana je pred publikom u Centru za kulturu u Ulcinju.

Filmom koji je snimljen u avgustu 2016. godine na više lokacija širom Crne Gore, mladi iz različitih nacionalnih, kulturnih, religijskih i drugih zajednica željeli su da ukažu na poteškoće u društvima u kojima žive i daju vršnjacima ideju kako da se sa tim nedaćama izbore. Film je proizvod višemjesečnog rada organizacija: Asocijacije GEYC, Centra za omladinski razvoj – PRONI, Identities, Green Spirit, Seiklejate Vennaskond, IdejNet i NVO „35mm“. Uporedo sa promocijama u Crnoj Gori, film se prikazuje i pred publikom u Srbiji, Italiji, Estoniji, Bosni i Hercegovini i Rumuniji.

Marginalizovani od strane sistema: Ne više

Prva pomoć građanima, dužnost i zadovoljstvo

Poučeni dugogodišnjim iskustvom rada tokom emisije „Robin Hud“ i rješavanjem raznih problema na koje su nam ukazivali građani Crne Gore, 2016. godine realizovali smo projekat „Marginalizovani od strane sistema: Ne više“, koji je finansirala Evropska komisija, posredstvom Delegacije EU u Crnoj Gori.

Projektom smo željeli da damo podršku marginalizovanim grupama u crnogorskom društvu da ostvare svoja ljudska prava i slobode koja imaju kao radnici, pacijenti i potrošači. Formiranjem mreže „Građanski institut“, koju čine razne institucije i nevladine organizacije, direktno smo doprinijeli ovim grupama čija su prava prekršena, da traže i dobiju efikasno zadovoljenje i ispunjenje prava koja imaju. Na našu ili adresu naših partnera, do decembra 2016. godine stiglo je oko 1.400

**Predstavljanje mobilne aplikacije "Građanski institut", EU Info centar, Podgorica*

obraćanja građana. Pomagali smo im pravnim savjetima, medijskim prostorom, direktnim obraćanjima institucijama, organizacijama i ostalim subjektima koji su bili uključeni u problem.

Kreirali smo i javnosti predstavili mobilnu aplikaciju „Građanski institut“ koja omogućava građanima da prijave kršenje njihovih prava kao radnika, pacijenata i potrošača. Aplikacija, koja je dostupna na Google play store-u omogućava korisnicima da lociraju i opišu problem a potom targetiraju instituciju za koju smatraju da je nadležna u rješavanju problema sa kojima se suočavaju. U mogućnosti su da prijavom problema prate faze njegovog rješavanja, te da se upoznaju sa drugim prijavljenim problemima u zajednici.

Sa partnerima na projektu zajedničkim snagama borimo se za prava radnika, pacijenata i potrošača. Potpisivanjem Memoranduma o saradnji, važnost ovakvog projekta i njegovu neophodnost izrazili su: Uprava za inspekcijske poslove, Klinički centar Crne Gore, Sindikat medija, Centar za zaštitu potrošača (CEZAP), NVO „Krug života“, Udruženje „Roditelji“, Unija slobodnih sindikata Crne Gore, CAZAS, NVO „Bolji život“ – Plav, Fondacija „Ruka prijateljstva“ i NVO „Naša akcija“.

Pored svega navedenog, naglašavamo činjenicu da je naš kolega Darko Ivanović član Savjeta Agencije za elektronske medije, u drugoj godini mandata.

Analiza izvještavanja medija tokom parlamentarnih izbora

Na papiru i ekranu, ništa novo

U periodu od 13. avgusta do 13. oktobra 2016. godine, u cilju objektivnog informisanja glasača i podsticanja njihovog aktivnijeg političkog učešća bavili smo se i monitoringom medija tokom kampanje za parlamentarne izbore. Našu pažnju imali su sljedeći mediji: RTCG, TV Prva, TV Pink M, TV Vijesti, TV Atlas, dnevne novine Dan, Vijesti, Pobjeda i Dnevne novine.

Koalicija „Sigurnim korakom“ bila je najzastupljeniji politički subjekat u štampanim medijima i centralno-informativnim emisijama posmatranih televizija, dok su u mnogo manjem obimu bili zastupljeni Demokratski front i koalicija „Ključ“.

Jedan od prvih nedostataka koje smo uočili u radu medija je jednostranost u izvještavanju što predstavlja kršenje jednog od osnovnih novinarskih načela koje obavezuje novinara da ne smije iskrivljivati informacije pretjerivanjem, neadekvatnim naglašavanjem jednog aspekta priče ili jednostranim izvještavanjem. Ovaj problem je bio izraženiji u štampanim medijima. Više od polovine objavljenih tekstova u toku izborne trke bilo je jednostrano.

Mediji su dobrim dijelom radili na prikrivenom promovisanju kampanje. U dnevnim novinama u svakom petom objavljenom tekstu bilo je prikrivene kampanje, a kada su u pitanju televizije, u posljednjem mjesecu broj priloga u kojima je identifikovana prikrivena kampanja se udvostručio, pa je svaki treći prilog bio takav.

Medijsko izvještavanje obilježilo je pozitivno i negativno vrijednosno orijentisanje ($\frac{3}{4}$ tekstova i $\frac{2}{3}$ emitovanih priloga). Gotovo dvije trećine tih tekstova su pozitivno orijentisani i jedna četvrtina negativno, pa se može reći da su štampani mediji uglavnom vodili „pozitivnu kampanju“. Televizije su u značajno manjoj mjeri u odnosu na štampane medije vrijednosno orijentisale priloge. Bitno je istaći i da je Javni servis u centralno-informativnim emisijama imao najmanje priloga u kojima je zabilježena vrijednosna orijentacija (17 odsto) u pozitivnom, a posebno u negativnom kontekstu (tri odsto).

Zaključak je da su se mediji vrlo jasno stavili na stranu određenih političkih partija i koalicija i time ugrozili objektivno informisanje javnosti što je, zapravo, svrha njihovog postojanja. U toku ove izborne kampanje može se zaključiti da su mediji nudili ograničene i politički obojene informacije o izbornom procesu.

Partnerstvo sa “Knjigom žalbi”

Medijski program nastavio je saradnju sa produkcijom "Robin Hud" i tokom 2016. godine, u cilju direktne pomoći u rješavanju problema građana. Emisija “Knjiga žalbi”, polusatni kolažni magazin, uspješno je lansiran u oktobru 2015. na Prvom programu RTCG.

Sistematski pristupajući problemima i stavljajući snažan uticaj jednog medija bezuslovno u službu najugroženijih, ekipa emisije „Knjiga žalbi“ je do jula 2016. godine, javnosti obznanila oko 25 prijavljenih problema građana Crne Gore. Do danas je, zahvaljujući najviše medijskom pritisku, uspješno okončano oko $\frac{1}{3}$ slučajeva. Preostale slučajeve pratimo do konačnog razrješenja, zauzimajući ulogu medijatora između građana i institucija koje smatraju odgovornim za probleme.

U emisijama je, uglavnom, bilo riječi o društvenim anomalijama, o onome što državni službenici i službenice pokušavaju da sakriju ili prosto ne nude rješenje, o onima koji godinama čekaju na pravdu i onima koji su pravdu uzeli u svoje ruke.

Tokom 2016. godine, emisija „Knjiga žalbi“ bila je fokusirana na teme od javnog interesa, koje su bile vezane za evropske integracije Crne Gore, naročito za vladavinu prava. Kroz specifične i pojedinačne slučajeve koji su bili predstavljeni javnosti, „Knjiga žalbi“ podržala je građane kako bi dobili prava koja imaju u oblastima poput zapošljavanja, sudstva, životne sredine, zdravstva, potrošnje i trgovine i slično. Emisija je predstavila 19 slučajeva koji su pokazali neefikasnost institucija, neujednačenost sudske prakse, kršenje prava na pravično suđenje, nerad lokalnih samouprava, neizvršenje sudskih presuda. „Knjiga žalbi“ predstavila je priče poput onih o radnicima „Mašino-prometa“, zbog neisplaćenih plata, o radnicima „Beds industrija“ zbog bankrotstva firme i radnika kompanije „Mermer“, koji je zadobio povrede na poslu i nakon toga imao problema sa isplatama nadoknada. „Knjiga žalbi“ takođe je rješavala slučajeve u vezi sa pravima djece sa smetnjama u razvoju, pravima novinara i uslovima rada u crnogorskim medijima, situacijama u porodilištu, pravom na pravično suđenje, pravom na zaštitu životne sredine, pravima potrošača, pacijenata, itd... Emisija je, takođe, predstavila slučajeve diskriminacije osoba na osnovu roda, pola, nacionalnosti i slično.

Nastavljamo trasom na kojoj se građani uz nas osjećaju sigurnije, na kojoj zakoni nijesu mrtvo slovo na papiru, na kojoj ne ostajemo nijemi na teške ljudske sudbine i na kojoj pravimo pritisak na institucije da efikasnije i transparentnije rade posao u ime svih nas.

**Potpisivanje Memoranduma o saradnji između NVO "35mm" i Uprave za inspekcijske poslove*

O medijskom programu:

"Tokom prethodne godine, tim Građanske alijanse je svojom posvećenošću i predanim radom pomogao organizacijama koje imaju manje iskustva od njih, kao što je Sindikat medija Crne Gore. Zahvaljujući toj posvećenosti i strpljenju uspjeli smo da dobro organizujemo posao i u okviru svojih organizacija poboljšamo pristup i komunikaciju sa članstvom."

Marijana Camović,
predsjednica Sindikata medija

"Udruženje Roditelji i Građanska alijansa formalno su počele da sarađuju prošle godine kroz projekat "Marginalizovani od strane sistema: Ne više". Osim zajedničkog rada i razmjene iskustava ova saradnja je udruženju Roditelji bila od posebnoj značaja jer smo imali priliku da se upoznamo sa metodama rada koji je karakterističan za veće organizacije sa dugogodišnjim iskustvom, što nam je kao mladoj organizaciji bilo više nego korisno. Zahvaljujući saradnji naučili smo i počeli da primjenjujemo načine i principe u radu koji će nam ubuduće pomoći da budemo efikasniji i sistematičniji. Posebno važnim smatramo to što smo sa Građanskom alijansom i partnerskim organizacijama radili na konkretnim problemima građana i njihovom rješavanju, a što je naš osnovni cilj."

Kristina Mihailović,
predsjednica Udruženja Roditelji

Saradnja sa institucijama, GA ključni partner

Zoran Vujičić

koordinator programa vladavine prava GA

zoran@gamn.org

[f Zoran Vujicic](#)

[@ZokiVujicic](#)

[in Zoran Vujičić](#)

Vladavina prava je riječ koja se u crnogorskom društvenom životu previše rabi i time se obesmišljava njena suština. Svi su jednaki pred zakonom i svi moraju poštovati zakone. Sa aspekta vladavine prava, godinu za nama obilježilo je mnogo izazova.

Dobru saradnju sa Ustavnim sudom nastavili smo i u 2016. godini. Prepoznajući značaj ustavne žalbe GA je nastavila realizaciju edukativnih seminara na ovu temu sa željom da advokati i sudije Ustavnog suda dodatno razmijene iskustva. Ovo ima posebnu težinu jer je samo tokom 2014. godine odbačeno više od 61 odsto ustavnih žalbi koje, u najvećoj mjeri, pišu advokati. Pokazalo se da su ovi seminari bili neophodni i da su donijeli rezultate, jer iako je tokom 2015. i 2016. godine povećan broj predmeta po ustavnim žalbama kojima je odlučeno u meritumu, smanjen je broj rješenja koje je Ustavni sud odbacio iz procesnih razloga. Na kraju 2015. godine, taj broj je smanjen sa 61 odsto na 44 odsto sa daljom tendencijom pada, kako i stoji u zvaničnom izvještaju Ustavnog suda za prethodnu godinu. Cijenimo da ovakvi susreti u praksi doprinose padu pomenutih brojki i neophodno je nastaviti sa njima.

Već četiri godine zaredom vršimo istraživanje javnog mnjenja, sudija i tužilaca o stanju u pravosuđu, u saradnji sa Udruženjem sudija Crne Gore, a od prošle godine i sa Udruženjem tužilaca. Izvještaj je dio aktivnosti koji je predviđen Akcionim planom za poglavlje 23 "Pravosuđe i temeljna prava" u dijelu jačanje nezavisnosti pravosuđa, koji se sprovodi u kontinuitetu. I dalje bilježimo veliki jaz između stavova građana s jedne i sudija i tužilaca s druge strane.

**Hotel „Best Western Premier“ - tema seminara „Ustavna žalba“*

Na pitanje o generalnom stavu o sudstvu sudije afirmativno odgovaraju u skoro 97 odsto slučajeva, a tužioc i u skoro 95 odsto slučajeva. S druge strane, više od polovine ispitanih građana imaju negativan stav o sudstvu, a skoro isti broj građana smatra i da sudije nikada ili skoro nikada ne sude po zakonu. Ovo istraživanje ujedno može biti i vodič vodećim ljudima u pravosuđu da se fokusiraju na rješavanje problema koji su, pokazalo se, veoma bitni i za sudije i tužioce. Istraživanje se može naći na linku:

<http://www.gamn.org/images/docs/cg/Istra%C5%BEivanje-o-povjerenju-gra%C4%91ana-sudija-i-tu%C5%BEilaca-u-pravosu%C4%91e-2016.pdf>

Ponosni smo na ovu saradnju i smatramo da je pozitivan primjer saradnje nevladinog sektora i pravosuđa i način kako se zajedničkim snagama može doći do cilja. Svi nalazi monitoringa projekata predstavljeni su nadležnim institucijama, u cilju pribavljanja i njihovih stavova i odgovora kao ključan dio procesa uspostavljanja povjerenja, saradnje i ispravljanja evidentnih nedostataka.

U oktobru 2016. okončan je projekat „Poboljšanje mogućnosti institucija koje se bave krivičnim pravom da bolje komuniciraju s građanima o svom radu“, koji je finansirala Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici. Zahvaljujući ovoj inicijativi, 60 učenika srednjih škola iz Podgorice i Nikšića dobili su priliku da, zajedno sa oko 150 studenata pravnih fakulteta, kroz seminare i direktno sa sudijama, tužiocima, policijom i aktivistima razmatraju pitanja i dileme u vezi sa pravosudnim sistemom. Cilj je bio da se iz prve ruke upoznaju sa svim procesima i problemima o kojima su učili ili su se sa njima upoznali preko medija.

Zaključeno je da međusobne saradnje različitih organa država treba sistemski riješiti i ustanoviti obaveznu praksu zajedničkog razmatranja opštih pitanja od interesa za sve organe (u okviru Centra za edukaciju sudija i državnih tužilaca, stručnih rasprava na pravnim fakultetima i sl). Zakonodavne i institucionalne reforme moraju biti praćene odgovarajućom materijalnom i kadrovskom podrškom, uključujući prostor, opremu i ljudske resurse. Osim naznačene podrške mora se obratiti pažnja na sistem “ranog” otkrivanja kadrovskih potencijala i animiranja pravnika da se posvete sopstvenom usavršavanju na sistematičan i kontinuiran način.

**Hotel „Podgorica“ - tema seminara „Sudovi u Crnoj Gori - organizacija i postupci“*

Odnos pravosuđa i policije mora počivati na strateškom opredjeljenju koje će obuhvatiti ciljne grupe, metode djelovanja i ljudske resurse za sprovođenje. Korišćenje informacionih tehnologija i društvenih mreža je neizostavan element i metod upoznavanja javnosti sa svim oblicima rada državnih institucija.

Javno zastupanje, pojavljivanja u medijima, direktna komunikacija sa donosiocima odluka, ali i naši stavovi, imali su priličan uticaj na to da kroz ovaj program budemo neizostavan partner u procesima značajnim za Crnu Goru.

O programu Vladavine prava:

„Zahvaljujući Građanskoj alijansi izašlo je na vidjelo nezakonito postupanje pojedinih državnih organa koji su plaćeni da postupaju po zakonu, a ne da ga krše i zloupotrebljavaju!”

Aleksandar Kontić,
građanin Podgorice

“Imajući u vidu značajnu ulogu nevladinog sektora u razvoju crnogorskog društva, Ministarstvo pravde je potpisalo sporazum o saradnji sa NVO Građanska alijansa. U saradnji sa istom, Ministarstvo sprovodi dio projektnih aktivnosti u vezi sa reformom sistema izvršenja krivičnih sankcija.

Dosadašnja saradnja je bila veoma dobra i ista će se u narednom periodu unaprijediti na obostrani interes i zadovoljstvo.”

Ministarstvo pravde

Uključivanje građana u procese, regionalne inicijative

Edin Koljenović

koordinator programa dobrog upravljanja GA

edin@gamn.org
Edin Koljenovic
@EdinKoljenovic
Edin Koljenović

Jedan od osnovnih indikatora razvoja demokratskog društva je stepen građanske participacije, odnosno mjera u kojoj se građani interesuju i uključuju u procese donošenja odluka, kreiranja politika ali i pozivanja institucija na efikasniji i odgovorniji rad. U Crnoj Gori, kao društvu koje je još uvijek u procesu demokratske konsolidacije, sa institucijama koje su u svom radu često pod različitim uticajima i još uvijek nedovoljno nezavisne, pomenuto ostaje poseban izazov. Protekle godine smo kroz program Dobro upravljanje nastavili da radimo u pravcu jačanja kvaliteta rada nadležnih institucija, kroz monitoring njihovog rada ali i uključivanja građana u procese donošenja odluka, kao i rješavanja njihovih problema, sa posebnim akcentom na učešće na lokalnom nivou.

Imajući ove probleme u vidu, u 2016. godini fokus je bio na rad sa lokalnim organizacijama civilnog društva, gdje je realizovan cijeli niz aktivnosti, sa posebnom pažnjom na sjevernu i južnu regiju. Ove aktivnosti su realizovane kroz mrežu partnerskih organizacija koje djeluju na lokalnom nivou, a koja pod pokroviteljstvom Građanske alijanse funkcioniše godinama unazad, uz podršku Čarls Stjuart Mot fondacije.

U toku 2016. godine bavili smo se lokalnim problemima građana u Nikšiću, Ulcinju, Beranama i Podgorici, dok je mreža proširena sa novim partnerima, koji su se u prethodnom periodu pokazali aktivnim u pokretanju različitih inicijativa i njihovoj realizaciji. Osnovna vrijednost mreže ogleda se u njenom raznolikom članstvu - različite organizacije civilnog društva koje aktivnostima mreže doprinose kroz sopstvene ekspertize i iskustva u prepoznavanju problema građana.

**Jelisejska palata, potpisivanje sporazuma o RYCO*

GA je nastavila da se aktivno bavi pospešivanjem saradnje civilnog društva sa organima državne uprave. I 2016. godine ukazivali smo na problem finansiranja nevladinih organizacija na lokalnom i nacionalnom nivou, a posebno prilikom raspodjele sredstava od dijela prihoda od Igara na sreću, koji se realizuje u okviru Ministarstva finansija.

GA je naglašavala potrebu usklađivanja Zakona o nevladinim organizacijama sa ostalim zakonima, kao i usvajanje neophodnih podzakonskih akata. Potreba intenzivnije saradnje nevladinih organizacija na ovu temu kanalisana je organizovanjem neformalne mreže nevladinih organizacija pod nazivom Otvorena platforma. GA je u junu 2016. godine inicirala i organizovala dvodnevni sastanak partnerskih organizacija koje učestvuju u radu platforme. Na sastanku su dogovoreni pravci djelovanja prema Ministarstvu unutrašnjih poslova i relevantnim zainteresovanim stranama, kada je u pitanju rješavanje postojećeg stanja i posebno procesa usvajanja nove legislative.

RYCO

Kroz program dobrog upravljanja nastavili smo intenzivno da se bavimo pitanjima mladih u regionu, kroz regionalnu mrežu kancelarija Inicijative mladih za ljudska prava (YIHR). Poseban fokus bio je na procesu zagovaranja o uspostavljanju Regionalne kancelarija za saradnju mladih Zapadnog Balkana (RYCO) u kojem je GA bila direktno uključena, kroz članstvo koordinatora Edina Koljenovića u Regionalnoj radnoj grupi za uspostavljanje RYCO. GA je sa partnerskim kancelarijama u regionu organizovala niz sastanaka sa predstavnicima relevantnih institucija, kao i programa razmjene mladih u različitim državama, od kojih je jedna održana u Rožajama na temu „Suočavanje s prošlošću u Crnoj Gori“. Organizovana je i nacionalna konferencija 20. juna u Podgorici sa predstavnicima relevantnih institucija, međunarodnih organizacija, civilnog društva, predstavnicima mladih kao i predstavnicima diplomatskog kora sa kojima smo razgovarali na ovu temu, neposredno pred zvanično potpisivanje Sporazuma o uspostavljanju RYCO, koji su na Samitu o Zapadnom Balkanu u Parizu potpisali premijeri vlada šest država Zapadnog Balkana. GA je ove godine prisustvovala zvaničnom potpisivanju Sporazuma o uspostavljanju RYCO u Jelisejskoj palati u Parizu.

*Okrugli sto RYCO

Tokom ovog događaja GA je u saradnji sa partnerskim kancelarijama kroz mrežu kancelarija Inicijative mladih za ljudska prava organizovala simultane radionice u Tirani, Beogradu i Podgorici, na kojoj su učestvovali mladi iz šest država koje učestvuju u projektu. Rezultat radionica bile su i video poruke o potrebama mladih u regionu koje su projektovane tokom Samita u Parizu.

Mreža podmladaka političkih partija

U kontekstu duboke političke krize koja postoji u Crnoj Gori, a posebno snažne polarizacije te nepovjerenja među političkim strukturama i parlamentarnim partijama, javila se snažnija potreba da se intenzivira rad sa podmlacima političkih partija na nacionalnom i regionalnom nivou. Poseban trening za oko 30 mladih u regionu pod nazivom „Trening za socijalnu integraciju mladih političkih lidera“, organizovan je u maju u Beogradu, u okviru naše Mreže podmladaka političkih partija, koja je osnovana uz pomoć mreže Inicijative mladih za ljudska prava. Rad sa podmlacima partija strateško je opredjeljenje GA, a tokom 2017. godine planiran je cijeli niz aktivnosti na nacionalnom i regionalnom nivou.

E-Demokratija

Upotreba novih tehnologija i njeno stavljanje u kontekst elektronske demokratije sa fokusom građanske participacije mladih nastavlja da bude jedan od prioriteta GA. I tokom 2016. godine, u okviru Internews YouthLinc projekta „Youth Who Network for Change“ nastavili smo sa realizacijom onlajn platforme koje su posljedica rada sa mladim ljudima iz regiona na kampovima tokom prethodnih godina. Ovaj projekat je uspješno finalizovan a deset mladih ljudi iz Crne Gore, koji su učestvovali u izradi, sa kolegama iz regiona, danas imaju svoje prozivode koje koriste za povezivanje sa mladim ljudima oko zajedničkih interesovanja i problema. Pomenute možete naći na www.regconnect.me i www.ibalkanyou.com

Koordinator programa Dobro upravljanje izabran je za člana Savjeta Agencije za elektronske medije kao predstavnik nevladinih organizacija.

O programu dobrog upravljanja:

“GA i NVO “4 Life” imaju uspostavljenu saradnju od 2010. godine. Kao organizacija koja se bavi pružanjem socijalnih servisa zavisnicima od psihoaktivnih supstanci, te kako naši klijenti/kinje često imaju problema sa zakonom, zaposleni u GA nesebično pružaju pravnu pomoć i pojašnjenja određenih zakonskih procedura. Kao organizacije koje dijele vrijednosti, posebno smo ponosni na zajedničke akcije koje su imale za cilj zaštitu prava građana kao i promovisanje građanskog aktivizma i participaciju građana u procesima donošenja odluka.”

Saša Mijović,

izvršni direktor NVO 4 Life

“Za nas u mreži Inicijative mladih za ljudska prava, GA je važan partner na čiji se doprinos uvijek možemo osloniti, s kojim dijelimo viziju mirnih i stabilnih društava u regiji temeljenih na vladavini prava, ljudskim pravima i naučenim lekcijama iz prošlosti. Građanska alijansa je izuzetno učinkovita organizacija uvijek usmjerena na rezultate, fantastično pozicionirana da unaprjeđuje društvenu promjenu, te to čini sa snažnim uvjerenjem i profesionalnošću.”

YIHR

„Građanska alijansa ostala je posvećena svom zadatku, doprinoseći borbi za ljudska prava i efikasnom sprovođenju svih pravnih i ostalih mehanizama koji su relevantni za zaštitu ljudskih prava. GA se zalaže za ranjive i marginalizovane grupe i radi na zaštiti dostojanstva pojedinaca.“

Barbara Rotovnik,

savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije u Delegaciji EU u Crnoj Gori

Jedinstvena uloga dijaloga i njegova moć

Sanja Rašović
koordinatorka Škole demokratskog rukovođenja GA

sanja@gamn.org
 Rašović Sanja
 @RasovicS
 Sanja Rasovic

Često, sa različitih adresa, može se čuti kako Crna Gora ostvaruje napredak, kako uspješno sprovodi reforme, proces transformacije i demokratizacije na svim nivoima.

S druge strane, oni koji žive na ovom prostoru svjesni su činjenice da Crnoj Gori predstoji dug i naporan proces, da je posttranzicioni sindrom prisutan na svakom koraku i u svakoj sferi. Oni malo upućeniji svjesni su da se od političke elite koja je skoro tri decenije na vlasti ili u opozicionim klupama teško može očekivati da ima kapaciteta da se suoči sa svim izazovima koji predstoje ovoj državi na svim poljima. Posebno zbog činjenice da je najduža vladavina u Evropi od komunističke metamorfozirala u demokratsku bez ostvarivanja ključne pretpostavke za taj proces – smjene vlasti.

Zbog toga su za budućnost našeg društva i države najvažnije dvije stvari: učenje i razvoj. Unaprijeđenje kapaciteta je ono što Škola demokratskog rukovođenja već punih 15 godina nudi svim društvenim akterima, posebno političkim, kako bi oni koji su dobili mandat od građana da vode zemlju zaista bili spremni da to i učine.

Vrijednost ove škole je nemjerljiva. Ona je jedini prostor koji se nudi u Crnoj Gori a gdje različiti, često suprostavljeni, predstavnici države i društva imaju priliku da razgovaraju, suoče stavove i argumente – i vode dijalog. Naš rad je duboko posvećen političkom obrazovanju i osnaživanju aktera koji su trenutno, ili će postati, dio političke i društvene elite. Naš cilj je oblikovanje ljudske infrastrukture koja će snažno uticati na tekuće procese demokratizacije, koja će biti podrška i uzor

standardima ljudskih i manjinskih prava mimo sopstvenih kratkoročnih političkih interesa i biti primjer dijaloga i saradnje.

Škola se konstantno razvija i prilagođava svoj program dinamičnim promjenama crnogorskog društva i potrebama istaknutih društvenih aktera.

Poseban resurs Škole je alumni mreža sa preko 400 polaznika iz prethodnih XIV generacija - političkih predstavnika, javnih službenika, aktivista civilnog sektora i novinara. Jedan od prioriteta našeg rada je upravo razvoj i jačanje mreže alumnista i konstantno, u skladu sa njihovim potrebama, ulažemo napore u njihovu edukaciju kako bi doprinijeli novim i kvalitetnijim društvenim reformama.

U prethodnoj godini Škola je bila posvećena radu sa alumnistima i godišnji program realizovao se u skladu sa njihovim interesovanjima i profesionalnim angažmanom a u cilju boljeg sagledavanja stanja, činjenica i, u krajnjem, kreiranja zajedničkih potencijalnih preporuka u oblastima u kojima je to neophodno.

**Alumni forum "Dijalog. Sinergija. Integracije.", Podgorica*

**Bilateralni alumni seminar "Izazovi evropeizacije u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori", Jahorina*

Tako je bilo i na alumni forumu "Dijalog. Sinergija. Integracije." koji smo organizovali tokom 2016. a koji je okupio više od stotinu alumnista, istaknutih pojedinaca, političara, urednika i novinara najznačajnijih medijskih kuća kao i lidera civilnog sektora. Svi oni, bez obzira na različitosti, tokom skupa su se usaglasili da samo zajedničkim djelovanjem možemo konstantno doprinostiti demokratskim i integrativnim procesima u Crnoj Gori ujedno pozivajući sve društvene aktore na poštovanje kulture dijaloga jer on nema alternativu u rješavanju bilo kojih problema sa kojima se društvo suočava.

Osim Foruma, alumnisti Škole imali su priliku da učestvuju na seminaru koji je bio posvećen slobodnom i nezavisnom novinarstvu u demokratskom društvu. Učesnici seminara bili su i istaknuti novinari i političari. Ideja ovog skupa bila je da se razvije diskusija o tome da li je slobodno i nezavisno novinarstvo nedostižni ideal i za mnogo razvijenije zemlje nego što je Crna Gora ili je, ipak, realnost koju je moguće dostići. Cilj je bio i umrežavanje učesnika radi uspješnije buduće komunikacije i saradnje. Drugi, bilateralni, alumni seminar realizovan je na Jahorini u saradnji sa bosanskom političkom Školom Savjeta Evrope na temu "Izazovi evropeizacije u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori". Učesnici seminara, poslanici, predstavnici izvršne vlasti, civilnog sektora i medija, i visoki funkcioneri političkih partija dvije države saglasili su se da su evropski standardi, prilagođavanje pravnog sistema i puna primjena zakonskih rješenja prioritet obje zemlje, ne samo zbog ispunjavanja uslova iz

pregovaračkih poglavlja, već prvenstveno kao način da se primjenom najbolje evropske prakse poboljša kvalitet života i životni standard građana Crne Gore i Bosne i Hercegovine.

Na alumni konferenciji na temu borbe protiv korupcije okupili smo blizu stotinu naših alumna, donosioca odluka i kreatora javnih politika, aktivista civilnog sektora i novinara. Tokom tri panela, razgovaralo se o različitim aspektima borbe protiv korupcije: od preventivnih mehanizama do konkretnih problema u radu pravosudnih organa i tužilaštva ali i o tome koliko su državne institucije efikasne u ovom procesu.

**Alumni konferencija "Do efikasnije borbe protiv korupcije u Crnoj Gori", Podgorica*

ŠDR je i ove godine, sa alumnistima, učestvovala na Svjetskom Forumu demokratije u Strazburu gdje su naši učesnici imali priliku da se umreže sa više od hiljadu učesnika iz svih zemalja svijeta ali i da se upoznaju sa radom evropskih institucija poput Evropskog Suda za ljudska prava, Savjeta Evrope i Misije Crne Gore pri Savjetu Evrope. Poseban značaj učešća na ovom međunarodnom događaju ogleda se u mogućnosti za uspostavljanje kontakata, razmijenu iskustava sa kolegama iz drugih zemalja imajući u vidu da na Svjetskom Forumu demokratije učestvuju sve političke škole koje funkcionišu u okviru Asocijacije Škola političkih studija Savjeta Evrope.

**Svjetski Forum Demokratije 2016 "Demokratija i ravnopravnost – da li je obrazovanje važno?", Strazbur*

Škola je, tokom prošle godine, uspješno završila i godišnji program za XIV generaciju polaznika i time obogatila svoju alumni mrežu za još dvadesetak alumnista. Naš uspjeh, međutim, ne zaustavlja se na tome. Istim se možemo pohvaliti i kada je u pitanju treća faza regionalne inicijative, koju već duži period sprovodimo u saradnji sa Otvorenim regionalnim fondom za Jugoistočnu Evropu - Energetska efikasnost (ORF-EE), njemačke organizacije Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) sa ciljem jačanja javnog dijaloga o efikasnom korišćenju energije. Ovu fazu projekta zaključili smo iniciranjem i organizovanjem rasprave na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore na kojoj se raspravljalo o implementaciji Zakona o efikasnom korišćenju energije, uključujući sve relevantne subjekte koji su zaduženi za sprovođenje ovog zakonskog rješenja.

U prošloj godini zaokružili smo i dvije godine od početka realizacije ideje da našim alumnistima omogućimo dodatni prostor za otvaranje novih tema na javnoj sceni, iznošenje stavova, ukazivanje na probleme i alternativne načine rješavanja istih. Kroz Bilten demokratskog rukovođenja, više od stotinu alumnista iz mreže ŠDR kazali su šta misle o različitim temama, pokušavajući na taj način da doprinesu sagledavanju mnogih oblasti na širi i osviješćeniji način. Interesovanje naših alumnista ali i šire javnosti za ovu publikaciju daje nam podstrek i učvršćuje nas u stavu da smo

na pravom putu i da svi zajedno možemo uticati na neophodne društvene promjene koje slijede kao i na prevazilaženje krize, koja, nažalost, dugo traje.

<http://sdr.gamn.org/index.php/mne/30-bilten-demokratskog-rukovodenja/91-bilten-demokratskog-rukovodenja>

To je kriza koja utiče na sve oblasti života. To je ekonomska, politička, ekološka, kulturna, sveopšta društvena kriza nastala kao posljedica dugogodišnje, nepromjenjive, koncentracije uskih krugova moći u svim oblastima. Uz podjele na svim nivoima, koje postaju obilježje našeg podneblja, preostaje nam samo da i dalje vjerujemo u moć dijaloga. Kontinuiran i konstruktivan dijalog nam se nudi kao jedini opšteprihvaćen cilj i jedini način za prevazilaženje izazova koji nam slijede. Dijalog mora imati stvaralačku funkciju, iz njega se mora izroditi kompromis, u suprotnom, pretvara se u jalovu retoriku. Tim Škole ostaje posvećen tome i otvoren za sve vas koji dijelite ove vrijednosti. Sa istom misijom i istim ciljem spremni smo i za narednu, 2017. godinu.

O programu Škole demokratskog rukovođenja:

“ŠDR je jedan od najvažnijih projekata u Crnoj Gori jer omogućava ljudima da se upoznaju i oslobode predrasuda koje imaju jedni o drugima jer se znaju samo „preko televizije ili novina“. ŠDR omogućava novinarima i političarima da se, na primjer, smrznu zajedno na Jahorini, da se u ponoć sunčaju uz kafu u Oslu ili Lilehameru. ŠDR povezuje medije i javne djelatnike i omogućava širenje dijapazona medijskog sadržaja. Zahvaljujući ŠDR-u, ljudi sa kurtoaznog "Vi" dolaze na milo "ti".”

Milica Minić, urednica portala “CDM”

“Učešće u Školi demokratskog rukovođenja mi je značilo na više načina. Pomoglo je u uvezivanju sa drugim donosiocima odluka, kreatorima javnih politika, kao i budućim kadrom na tim pozicijama u društvu, što je dobar korak ka zajedničkom radu za dobrobit društva. Posebno bih istakao studijsku posjetu Norveškoj koja je bila izuzetno korisna u kontekstu pružanja prilike da se izbliza vidi način na koji efikasno funkcionišu institucije jedne razvijene i funkcionalne države.”

Srdan Kosović, urednik portala “Vijesti”

Komunikaciono informatički sektor

Zoran Zola Vujacic
IT menadžer i webmaster GA

zolavujacic@gmail.com
Zoran Zola Vujacic

Jelena Ristović
menadžerka kancelarije GA
office@gamn.org

Građanska alijansa ima širok spektar aktivnosti, koje nerijetko prevazilaze klasični projektni okvir i uključuju direktnu komunikaciju sa građanima Crne Gore, žrtvama kršenja ljudskih prava ali i sa partnerima širom svijeta. Kako bi održali visok nivo profesionalizma i unutrašnje kohezije i otvorenosti prema građanima, od ključnog značaja je administrativna podrška projektnim i ostalim aktivnostima, kao i finansijskom poslovanju organizacije.

To uključuje sve administrativne stvari, koje se ne primjećuju u prvom planu, ali su neophodne za kvalitetno funkcionisanje. Aktivnosti su svakodnevne, od prevoda izvještaja i saopštenja, pripreme i realizacije tendera do logističke podrške organizaciji sastanaka i javnih skupova, nacrt ugovora do menadžmenta administrativne dokumentacije i nabavke kancelarijskog materijala.

Ove aktivnosti obavljali smo samostalno ili u direktnoj saradnji sa kolegama iz projektnih timova, što je dodatno jačalo unutrašnju povezanost i atmosferu prijateljstva i kolegijalne podrške, neophodne za ostvarivanje kvalitetnih rezultata organizacije. Kao čvorište eksterne komunikacije, kancelarija GA nastavlja da prati trendove i profesionalno isprati sve zahtjeve zaposlenih.

Tehnologija napreduje vremenom, a Građanska alijansa sa svojim članicama nema luksuz da zaostaje u tom procesu. Tako smo u prošloj godini sproveli tehničko/dizajnersko ažuriranje sajtova, publikacija i socijalnih mreža za sve tri organizacije, a posao održavanja informatičkog hub-a je konstantan i zahtjevan jer se GA kreće u skladu sa informatičkim trendovima.

Konkretno, zbog sigurnosti smo premjestili bazu sajtova na drugi hosting i unaprijedili zaštitu od raznih pokušaja hakovanja i napada. Pokrenuli smo novi sajt NVO „35mm“ (www.nvo35mm.org) koja je članica GA. Unaprijedili smo zaštitu sigurnosti mailing domena gamn.org koji je osnova naše digitalne komunikacije.

Urađen je ribrending logoa, koji je dizajnerski osvježen, a biće lansiran 2017. godine. Kako se GA konstantno bavi izdavaštvom, razni prelomi izvještaja, agendi pripadaju IT sektoru, od čega izdajamo redovno izvještavanje o programima - “newsletter” GA. Generalno, svaka publikacija Građanske alijanske i njenih članica ima IT komponentu koja se širi i na menadžment društvenih mreža tako da smo za kolege ove godine uveli i obuku za društvene mreže i digitalnu samopromociju, što smatramo ključnim dijelom komunikacione agende koju je usvojio Upravni odbor. To znači da svaka naša projektna aktivnost i sijaset onih koje to nijesu (a čime se ponosimo i što nas odvaja od drugih) ima podršku IT sektora od dizajna do konačnog plasmana u javnost.

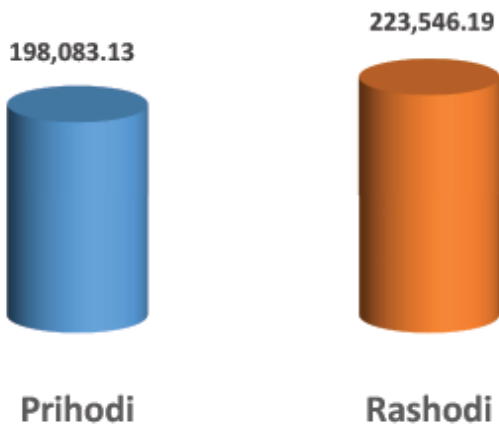
Sa hardver strane, obnovljena je tehnika koju koriste zaposleni, modernizovani su aparati i uveden optički internet.

IT sektor je tako postao oruđe GA u sve zahtjevnijem digitalnom svijetu eksternih komunikacija.

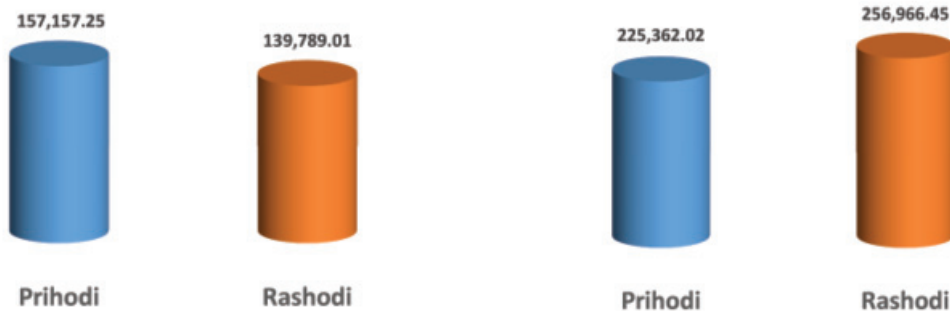
Prihodi i rashodi

Građanska alijansa

NVO 35mm

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR)

U 2016. godini sve tri organizacije su za poreze i doprinose ukupno uplatile 70.838,41 EUR.

Donatori i projekti

- ◆ Ambasada Kraljevine Norveške, Institucionalna podrška, 357.635 NOK
- ◆ Ambasada Savezne Republike Njemačke, "Zapošljavanje Roma u Crnoj Gori", 44.370 eura
- ◆ Ambasada Švajcarske, "Građani i izbori", 4.650,00 eura
- ◆ Evropska diplomatska akademija, konferencija "Borba protiv korupcije ", 2.634,00 eura
- ◆ Fond Braće Rokfeler, Institucionalna podrška, 120.000 dolara
- ◆ Fondacija Čarls Stjuart Mot, "Do boljeg građanskog aktivizma i održivog učešća građana u Crnoj Gori", 70.000 dolara
- ◆ Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Škola demokratskog rukovođenja - Mladi alumnisti, 15.000 eura
- ◆ Kraljevska Holandska Ambasada, "Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija", 75.777,40 eura
- ◆ Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS), 2.490,00 eura
- ◆ Savjet Evrope, Škola demokratskog rukovođenja, 30.000 eura
- ◆ Ambasada SAD - INL program, "Poboljšanje mogućnosti institucija koje se bave krivičnim pravom da bolje komuniciraju s građanima o svom radu, 34.240 dolara

Veliki doprinos imaju i naše članice Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR) i NVO "35mm", koje su imale projekte i aktivnosti od sljedećih donatora:

- ◆ Drugi Festival tolerancije - sufinansirano od strane Evropske unije u okviru programa Evropa za građane
- ◆ EACEA, Erasmus +, "Balkan bez mržnje"
- ◆ Evropska komisija - "Marginalizovani od strane sistema: Ne više!"
- ◆ Evropska komisija – "Izgradnja društva bez torture i nekažnjivosti na Zapadnom Balkanu", 716,604.00 eura

- ◆ Evropska komisija – Regionalni Program Razmjene
- ◆ Internews – YouthLinc, Mreža mladih koji rade za promjene
- ◆ NVO Akcija za ljudska prava u saradnji sa NVO Anima – Centar za žensko i mirovno obrazovanje i Mental Disability Advocacy Center (MDAC), uz podršku Evropske komisije – “Biblioteka dostojna ljudi”
- ◆ Otvoreni regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu Energetska Efikasnost (ORF-EE), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Javni dijalog o efikasnom korišćenju energije u Jugoistočnoj Evropi (III faza)
- ◆ Zavod za zapošljavanje – “Mali biznis-velika šansa”

Partneri

LOKALNI PARTNERI

- ◆ Centar za zaštitu potrošača Crne Gore (CEZAP)
- ◆ Društvo za borbu protiv side (CAZAS)
- ◆ ELSA
- ◆ Fondacija Ruka Prijateljstva
- ◆ HRA institucije
- ◆ NVO 4 Life
- ◆ NVO AISEC
- ◆ NVO Alfa Centar
- ◆ NVO Asocijacija za Demokratski Prosperitet – Zid
- ◆ NVO Bolji život
- ◆ NVO Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
- ◆ NVO Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
- ◆ NVO Centar za prava djeteta
- ◆ NVO CRINK
- ◆ NVO Fond za aktivno građanstvo (fAKT)
- ◆ NVO Forum MNE
- ◆ NVO Institut socijalne inkluzije
- ◆ NVO KRUG ŽIVOTA
- ◆ NVO LGBT forum progres
- ◆ NVO Luka Berane
- ◆ NVO Mladi Romi
- ◆ NVO Monitoring group Ulcinj- MogUL
- ◆ NVO Naša akcija
- ◆ NVO Ozon
- ◆ NVO ROM Koračajte sa nama - Phiren Amenca
- ◆ NVO RUŽA
- ◆ NVO Safra
- ◆ NVO Savez udruženja paraplegičara Crne Gore
- ◆ NVO Udruženje Egipćani
- ◆ NVO Udruženje paraplegičara Podgorica
- ◆ NVO Udruženje Roditelji

- ◆ NVO Udruženje preduzetnica
- ◆ Sindikat medija Crne Gore
- ◆ Unija slobodnih sindikata Crne Gore

INOSTRANI PARTNERI

- ◆ Albanski rehabilitacioni centar za traume i torturu (ARCT)
- ◆ Asocijacija GEYC (Rumunija)
- ◆ Asocijacija Škola političkih studija
- ◆ Centar za omladinski razvoj – PRONI (Bosna i Hercegovina)
- ◆ EGAM - Evropski antirasistički pokret
- ◆ Evropska akademija za diplomatiju
- ◆ Francusko - Njemačka kancelarija za saradnju mladih OFAJ
- ◆ Green spirit (Grčka)
- ◆ IdejNet (Srbija)
- ◆ Inicijativa mladih za ljudska prava (Srbija, Kosovo, Hrvatska i Bosna i Hercegovina)
- ◆ Međunarodni rehabilitacioni savjet za žrtve torture (IRCT)
- ◆ NVO Identities (Italija)
- ◆ Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)
- ◆ Savjet Evrope (CoE)
- ◆ Seiklejate Vennaskond (Estonija)
- ◆ Udruga Jewish Film Festival Zagreb

INSTITUCIJE

- ◆ Agencija za zaštitu ličnih podataka
- ◆ Klinički centar Crne Gore
- ◆ Ministarstvo pravde
- ◆ Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP)
- ◆ Uprava policije
- ◆ Uprava za inspeksijske poslove
- ◆ Uprava za mlade i sport
- ◆ Ustavni sud
- ◆ Vrhovno državno tužilaštvo
- ◆ Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore
- ◆ Zavod za izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS)

GA tim

ZAPOSLENI

- ◆ Razvojna direktorica: Ajša Hadžibegović
- ◆ Programski direktor: Boris Raonić
- ◆ Finansijsko - administrativna direktorica: Edina Hasanaga Čobaj
- ◆ Generalni sekretar: Darko M. Ivanović
- ◆ Koordinator programa ljudskih prava: Milan Radović
- ◆ Koordinatorica medijskog programa: Kristina Četković
- ◆ Urednica medijskih proizvoda: Milica Đokđurić
- ◆ Koordinator programa vladavine prava: Zoran Vujičić
- ◆ Koordinator programa dobrog upravljanja: Edin Koljenović
- ◆ Koordinatorica Škole demokratskog rukovođenja: Sanja Rašović
- ◆ Menadžerka kancelarije: Jelena Ristović
- ◆ IT menadžer i webmaster: Zoran Zola Vujačić
- ◆ Računovođa: Milena Golubović
- ◆ Finansijski menadžer: Blažo Crvenica
- ◆ Asistenti na programima: Ivana Srećković, Elvis Beriša

ČLANOVI SAVJETA GA

- ◆ Gordana Đurović
- ◆ Olivera Komar
- ◆ Branislav Radulović
- ◆ Džemal Perović
- ◆ Maja Boljević

NADZORNI ODBOR GA

- ◆ Sead Šadiković
- ◆ Zoran Živković

SARADNICI

- ◆ Pravni konsultant: dr Aleksandar Kovačević
- ◆ Dalibor Kavarić, advokat